

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5-20, za pol leta K 2-60, za četrt leta K 1-80. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upraviništvo: Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

# DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavih po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so pošta. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Vse one cenjene naročnike »Delavca«, ki jim je naročnina že potekla, pa je še niso poravnali, tem potom vljudno prosimo, da jo čimprej obnove, ker bi bili drugače primorani list ustaviti.

Uprava.

## Začasni in trajni mir.

V notah, ki so jih izdale vojujoče države, jako mnogo govore državniki o trajnem miru. Vsi hočejo mir, celo oni, ki hočejo vojno podaljšati, in sicer trajni mir, ki ga ne prekrši morda že jutri nova vojna. Misel je jako lepa, toda kako jo nameravajo sile izvesti? Sporazum meni, da treba v ta namen vojno nadaljevati nepretrgoma, da se je sovražnik naveliča, izbiti mu hoče strupne zobe, s tem da mu odtrga s telesa teritorialne cape, spravi pri svojem ljudstvu ob dobro ime, ga prisili z lakoto, da poklekne pred njim in ga oropa vojaške sile. Toda prav tako izjavlja v Prusiji gospod v. Hendenbrand, češ, ne maramo, da bi nas drugič napadli. »Kar zahtevajo nasprotniki od nas glede na varnost proti oškodovanju, to bomo zahtevali tudi mi od njih.« To ne pomeni torej nič drugega slej ko prej kakor zagotovitev trajnega miru ob prav tistih pogojih in dosego lastnih vojnih smotrov: ob odločilnem porazu nasprotnika. Tako smo prišli srečno v stari krožek napak.

Zgodovina nas vendar uči nekaj drugače. Taki popolni porazi sovražnika, ki bi jamčili za popolno njegovo nezmožnost, da se zopet dvigne in maščuje, so silno redki pojavi v svetovni zgodovini. Če bi hoteli doseči to, bi morali sovražno prebivalstvo decimirati, ga zaslužniti in razgnati po svetu ter deželo prepustiti v popolnoma absolutno despotično vladano last zmagovalca. Francija je bila leta 1870/71 prav odločno tepena. Toda že dve leti potem je bila v stanu podpisati petkrat večji znesek nego je bila pet milijard-ska vojna odškodnina. Še grozovitejša je bila usoda Nemčije po tridesetletni vojni, kjer so bile res take razmere, kakršne želi sporazum danes: puščava, razpadajoča prhla država, brez obrambe proti sovražni pohlepnosti, gospodarska, politična pustinja. In ta država s hipokratiškimi potezami smrti se je razvila do tako velikanske sile, da jo danes najmočnejše države z brezmiselnim sovraštvom, s požrešno zavistjo, z nevoščljivo bojaznijo preganjajo, da se proti njej vežejo s peklom in vragom, samo da bi jo premagale!

Ne, zmage in porazi ne jamčijo za trajen mir. Mnogo bolj verojeten bi bil trajen mir, če konča vojna neodločena, ki pokazuje, da so doseženi uspehi v velikanskem nesorazmerju z rabljenimi pomočki, tako da prepriča udeležence, da se vojna več ne izplača. Pa tudi to še ni nikakršno jamstvo za mir. Faktor, ki ni presoden in hrepeni po osvojitvah zemlje kakor je Rusija, niti ne bo gledal na to, ali se vojna rentira ali ne. Pravo jamstvo za mir — ne glede na socializiranje družbe in popolni triumf demokracije — je le v naravnem razvoju, v nadaljnjem razvoju svetovno gospodarske organi-

zacije. so kje, potem so tukaj gospodarske razmere predpogoj in podlaga političnim razmeram. Svetovni mir, trajni mir je vprašanje gospodarskega reda. Zato ni treba, da vojna traja le en dan dalje v ta namen, da se prične razpravljati o edino zanesljivem jamstvu za trajen mir, o organizaciji svetovnega gospodarstva. In vsi tisti, ki hočejo vojno podaljšati, da dosežejo trajen mir, greše glede zavlačevanja miru sploh in s tem tudi obenem glede trajnega miru, ker ovirajo, da bi se ustvarilo zanj realno gospodarsko jamstvo.

## Scheidemann o Wilsonovi mirovni poslanici.

Sodrug Scheidemann je imel razgovor z uglednim ameriškim časnikarjem R. Svingom. O tem razgovoru poroča ameriški list »Chicago Daily News«. Ko se je vršil ta razgovor, zadnja Wilsonova poslanica še ni bila znana. Časnikar je vprašal Scheidemana, kakšno je zmerno gibanje v Nemčiji ter poroča o tem tako-le:

»V vsaki stranki so hujskači in zmeri, da, tudi med nami žal, je nekaj ekstremistov. Število ne ostaja enako. Gubimo in pridobivamo pristaše po licu, ki ga nam sovražnik kaže. To je zniaga Nortcliffova in Reuterjeva, ki ne pačita le dejanske razmere nemškega javnega mnenja angleškemu občinstvu, marveč tudi dejanske razmere angleškega javnega mnenja nemškemu občinstvu.«

»Ali verujete, da imajo tudi na Angleškem in v Franciji krepko mirovno gibanje?«

»Kako krepko je, ne morem povedati, toda duh sprave prihaja. Predsednik Wilson ga je zbudil, in sestavljalci odgovora sporazuma se ga boje. Po vseh deželah so bili ljudje, ki so prišli vsled izkušnje vojne v obupnost, seveda ne jingovci, toda ljudje, ki imajo edini čut: »Ta rod mora prenesti vsakršno žrtev, da bodo naši otroci in otroci otroci varni!« Tem so se zdele teritorialne garancije edino mogoče zagotovilo. Tu pride Wilson s svojim govorom in svojo noto, ki svetu ponuja fizično in moralčno moč Amerike kot jamstvo svoje mirovne lige.

Ves svet želi, da bi ozdravel oboroževalne mrzlice. Vsi bi radi imeli zagotovilo nedotakljivosti. Može Evrope hočejo zopet na svoje delo. Ta mirovna liga ima veliko vabljivo silo. Mnogo ljudi je prišlo do prepričanja, da se ne izplača več žrtvovati milijone ljudi samo zaradi razširitve ozemlja.«

»Vi ne mislite torej,« pripomnim, »da naj se razgovor o mirovni ligi odgodi šele po zedinjenju glede mirovni pogojev?«

»Ne, nikakor,« pravi. »Zakaj mirovni pogoji sami bodo drugačni, če se prej dožene uvedba prisilnega miru. O tej misli naj bi razpravljali po vseh deželah. O njej naj bi se neprestano razgovarjali z nevtralci ter naj bi tvorila prvi predmet razgovora med vojujočimi. Grem prav na političsko potovanje, ki me povede do

marsikaterega mostičča Vsenemcev, in v vsakem govoru bom razpravljajal o predmetu teritorialna varnost in mirovna liga.«

»Toda može, ki danes zagovarjajo mirovno ligo,« pripomnim, »so najbolj osovraženi v Evropi.«

»Pač res,« pravi Scheidemann. »Ne trdim, da pridejo prav ti može do moči. Pač, pa bodo njih ideje napravile končni red. Tiste, ki jih danes zasmehujejo, bo morda prav nagon samoohranbe spreobrnil k njih programu.«

»Če je temu tako,« vprašam, »zakaj ne more vojna prej nehati in prilhraniti svetu nadaljne stotisoče človeških življenj?«

»To je problem vodstva. Ne smete pozabljati, da je velika vojaška kampanja 1917 že na poti. Vse dežele imajo svoje generale in ne marajo, da bi kdo motil njih izvrstno napravljene načrte. Mnogo imamo še mi neizigranih triumfov, isto velja pač tudi za naše sovražnike. Vojni stroj gre dalje z vso paro. Treba bi bilo več nego enega moža, več vidika v bodočnost in velike dejanske sile, da bi ustavila to neodvrtljivo silo. Delavci vseh dežela hrepene po tej državniški umetnosti. Toda če se državniška umetnost le predolgo ne bo pojavila, bo socializem vseh dežela nekega dne razkril svojo solidarnost — in potem bo vojna hitro minila.«

## Delodajalske zveze v Nemčiji.

»Bergarbeiterzeitung« glasilo rudarjev v Nemčiji, z dne 13. januarja 1917 poroča o razvoju delodajalskih organizacij v Nemčiji.

Nedavno izišli posebni zvezek »Reichs-Arbeitsblatta« vsebuje statističke podatke cesarskega statističkega urada o zvezah delodajalcev, nastavljenecv in delavcev v letu 1914, in sicer s posebnim ozirom na vplive vojne, kar je za delavstvo jako poučno in jim kaže kaj smejo pričakovati po vojni, če ne bodo takoj po sklepu miru zadostno obnovili in pokrepili svoje organizacije. Zakaj v tem poročilu o zveznih statistikah v prvem letu vojne, je nedvomno razvidno, da se bodo potjetniške organizacije okrepile med vojno ter bodo tem jačje, čim dalje bo trajala vojna.

Velike naloge, ki so nastale v vojni za nemško industrijo, pravi cesarski statistički urad, so povzročile prav posebne organizacije, kar utegne znatno vplivati na veljavo podjetniških organizacij v nemškem gospodarskem življenju vobče in na razmerje med zvezami delodajalskih organizacij in strokovnimi organizacijami. Število delodajalskih organizacij se je povečalo tudi med vojno. Ob početku leta 1914 je bilo 3670 delodajalskih zvez, ob pričetku leta 1915 pa 3683. Število državnih zvez se je zvišalo v tem času od 121 do 125, deželne in okrožne organizacije so nazadovale od 509 na 499. krajevne zveze pa napredovale od 3040 na 3059. Število članov delodajalskih zvez je sicer nazadovalo od 107.673 z 4.841.217 delavci početkom 1914 na 156.938 z 4.281.477 delavci početkom leta 1915. Toda statistički urad naglašja izrečno, da se iz tega ne more sklepati, da bi bila vojna vplivala na razvoj

delodajalskih zvez. Kriva so temu nezadostna poročila, ki podajajo nezanesljivejšje podatke nego v prejšnjih letih. Vojna je manj vplivala na število članov, kakor je povedano v tej statistiki.

Zdelo se nam je potrebno navesti to dejstvo iz Nemčije. A tudi v Avstriji ne počivajo delodajalske organizacije. V Avstriji še nimamo statističnih poročil, a ne verujemo, da bi avstrijski podjetniki hoteli zaostati za svojimi tovariši v Nemčiji.

## Izjava.

Ker so se med delavstvom v Idriji razširile neresnične govorice, da deputacija krajevnega delavskega odbora rudarske zadruga ni storila o priliki bivanja gospoda deželnega predsednika v Idriji glede dobave živil svojo dolžnost, izjavlja podpisani krajevni delavski odbor, da je bila določena ura za sprejem deputacije ob 11. predpoldne v gradu. Ko pa je prišla deputacija točno ob določeni uri v grad, se deputacije v gradu niso več sprejemale, pač pa še v občinskem uradu. Deputacija je šla nato takoj v občinski urad, kjer je bila vpeljana k gospodu ekselenci deželnemu predsedniku po deželnem poslancu g. Ganglu. Deputacija je izročila gospodu deželnemu predsedniku celo vrsto delavskih zahtev vpricho poslanca g. Gangla in okrajnega glavarja g. Eckla. Če zaželjenega uspeha ni še bilo, je vzrok iskati drugod, ne pa pri krajevnem delavskem odboru.

V Idriji, dne 23. januarja 1917.

Za krajevni delavski odbor:

**Tomaž Brus,**  
načelnik.

**Tomaž Filipič,**  
tajnik.

## Spomenica idrijskih rudarjev.

Visoka

c. kr. deželna vlada vojvodine Kranjske  
v Ljubljani.

Idrija je po velikosti prvo mesto za Ljubljano na Kranjskem. Ima nad šest tisoč lastnih prebivalcev, ki žive v mestu, ki je kakor kotel obdano z velikimi hribi skoro brez vsakršnih lastnih pridelkov. Vsi prebivalci so izključno le industrijalni delavci, uradniki, rokodelci in trgovci. V normalnih časih je bilo življenje prebivalstva mesta vsaj zadnja leta pred vojno precej udobno. C. kr. rudniški erar je preskrboval delavstvo z žitom po ugodnih cenah, za druge potrebščine pa so skrbeli trgovci in konsumna društva. V teku dolgotrajnih vojnih razmer pa so življenske razmere prebivalstva mesta Idrije postale neznesne. C. kr. rudniško ravnateljstvo, ki je prevzelo glavno aprovizacijo mesta, osobito k rudniku spadajočega delavstva in uradništva, ne dobiva več onih množin življenskih potrebščin, ki so za obstanek ljudstva neobhodno potrebne. Redno se dobiva od aprovizacije v Idriji samo še moka. Drugih potrebščin ni ali pa so v tako majhnih množinah, da je ljudstvo posebno pa delavstvo začelo skrajno stradati. Stari ljudje ginevajo drug za drugim v prezgodnji grob. Srednje starosti ljudje, posebno delavstvo pri napornih delih pri rudniku, vidno pešajo, mladih ljudi, zlasti otrok, pa se oprijemlje kal jetike. Moka, ki se dobiva v Idriji zadnje čase, je samo enovrstna ječmenova mešana z rženo ter še manj vrednimi snovmi, iz katere se dobiva kruh najslabše kvalitete. Ta kruh je za popolnoma zdrave ljudi, bolehnih starih ljudi, bolniki, otročnice in mali otročiči pa morajo pri uživanju takega kruha svojemu omajane mu zdravju, oziroma nerazvitemu organizmu, samo škodovati. S tem je rečeno,

da nima idrijsko prebivalstvo za kuho nikakršne moke ne pšenične in ne koruzne. S čim naj se torej prežive slabotni in bolehnih ljudi? Pa tudi za zdrave ljudi v Idriji ni razen tu navedene moke nikakih živil več. Primanjkuje mesa in masti, ni fižola, ni kaše, ni testenin, skratka ni najnavadnejših domačih živil. Kaj pa še druga delikatesna živila, o teh pa še govora ni. Poleg navedenega je nastalo v Idriji in okolici tudi silno pomanjkanje sladkorja in mleka. Torej potrebščine, ki so za stare ljudi, bolnike in otroke naravnost vitalnega pomena. Poleg tega nedostaja tudi obuvanje, zlasti za delavce v rudniku in šolske otroke. Čevljarji nimajo podplatov ne usnja za popravilo starine, še manj pa da bi delali nova obuvanja. Ako se tu navedenih potrebščin nujno ne preskrbi, bo začelo oslajbljeno ljudstvo padati, nastale bodo bolezni in sledile grozne posledice. Delavstvo, ki izvršuje naporno rudniško službo, bo vsled pomanjkanja hrane vsak dan za delo nesposobnejše, iz tega bo sledila čisto naravno manjša produkcija srebra, pri čemer bosta oškodovani država in dežela, katerima daje idrijski rudnik in mesto lepo vsote letnih dohodkov, ljudska generacija pa bo popolnoma uničena.

Da se temu odpomore, dokler je še čas, se dovoljuje podpisani krajevni delavski odbor rudarske zadruga v imenu c. kr. rudniškega delavstva v Idriji prositi naslednje:

Visoka c. kr. deželna vlada blagovoli c. kr. rudniškemu ravnateljstvu v Idriji kot aprovizaciji za mesto Idrijo nujno nakloniti, in sicer:

1. Namesto dosedanje mešane moke dve vrsti moke, ki bo ena porabna za kruh, druga pa za kuho za zdrave in slabotnejše ljudi.

2. Blagovoli naj se nakloniti večjo množino masti in sočivja, to je krompirja, fižola, kaše ali kakršnakoli živila, da se ljudstvo obvaruje pred naraščajočo lakoto.

3. Blagovoli naj se pospešiti dobavo podplatov in kož za popravilo starih ter nabavo novih čevljev za delavstvo in šolske otroke.

4. Nakazati naj se blagovoli rudniškemu ravnateljstvu kot aprovizaciji mesta Idrije tudi sladkor v lastno pravilno razdeljevanje, da se odpomore pomanjkanju sladkorja kakor tudi manipuliranju z njim kot se to sedaj dogaja.

5. Blagovoli naj se odrediti strog popis vsega v Idriji in bližnji okolici nahajajočega se mleka ter urediti aprovizacijo z mlekom za Idrijo na tak način, da ga ne bodo nekateri celo posamezni ljudje brez družin imeli po 2 do 3 litre na dan, nasprotno pa družine z osmimi ali desetimi otroki niti kapljice.

Krajevni odbor se nadeja, da bo visoka c. kr. deželna vlada po svoji razsodnosti izprevidela, da so v prošnji navedena dejstva utemeljena ter ravnotako kot drugod, tudi v Idriji izvedljiva.

Zategadelj je podpisani odbor prepričan, da tudi uspeh te prošnje ne bo izostal, ki se zanj podpisanci že vnaprej zahvaljujejo, zakaj za nasprotni slučaj je odbor sklenil, da od svoje funkcije takoj odstopi, ker je sicer nadalnje zastopanje delavstva sploh nemogoče.

V Idriji, dne 22. januarja 1917.

Za krajevni delavski odbor:

**Tomaž Brus** s. r.,  
načelnik.

**Tomaž Filipič** s. r.,  
tajnik.

Predstoječo spomenico je ponovno sestavil krajevni delavski odbor rudarske zadruga v Idriji ter sklenil, da jo deputacija treh delegatov osebno predloži deželnemu predsedništvu v Ljubljani. V to deputacijo so izvoljeni: Tomaž Filipič, Anton Klemenčič in Anton Krašna. Depu-

tacija ima nalogo življenske razmere v Idriji pojasniti natančneje tudi osebno visokemu deželnemu predsedstvu.

## Svetovna vojna.

Vsi vojni poročevalci vedo poročati, da se delajo na italijanskem bojišču velike priprave za ofenzivo oziroma za obrambo proti napadom. Italijanom so baje poslali Francozi kot pomoč nekaj svojih kolonijalnih čet. Večjih bojov ni bilo, ker je silno neugodno vreme, zlasti so na tirolskem veliki snežni zameti. Vrše se seveda tu in tam manjši boji, zlasti med Kostanjevico in Gorico, kjer je italijanska fronta klinasto zavita v Vipavsko dolino in silno trpi vsled artiljerijskega ognja. Topovski boji na Krasu postajajo pač vedno hujši.

Rusko bojišče je bilo zadnje tedne nekoliko živahneje. Proti ruski ofenzivi pri Rigi so Nemci izvedli večji sunek, pri katerem so ujeli več tisoč Rusov. Razen tega so bili hujši boji še ob Zlati Lipi v Galiciji. Ponchali so tudi v Rumuniji večji boji, kjer je tudi visoko zapadel sneg in imajo hud snežni metej in mraz. Pri Galacu se hočejo Rusi braniti.

Na macendonskem bojišču imajo le topovske in patroljne boje ob Bitolju ob Črni in južno reke Seres. Bulgari baje pripravljajo veliko ofenzivo, da zopet zavzamejo Bitolj, ki je precejšnje moralno oporišče za sporazum.

Najljutejši boji so se vršili na francoskem bojišču. Nemci so izvedli več napadov pri Verdunu in tudi severno od tam ter dosegli nekaj uspehov s svojimi sunki.

Z drugih bojišč ni važnejših poročil.

Anglija namerava izvesti blokado tudi proti Danski in Holandski, ker hoče popolnoma zapreti pot, po kateri prihajajo nemške podmorske in vojne ladje v odprto morje in prizadevajo ogromno škodo trgovini, ki je za nadaljevanje vojne sporazumu silno nujna.

## Domači pregled.

Aprovizacija. Prehranjevalni urad je izdal potom skupnega ministrstva naredbo glede uvedbe vojnih kuhinj. Te kuhinje lahko ustanove različna podjetja za svoje uslužbenke, ustanove se pa tudi lahko kuhinjske družbe. Tretja vrsta je vojna kuhinja, ki jo osnuje občina. Prehranjevalni urad obeta nekaj hudih tednov. Zato pa tudi smatra, da bo uvedba skupnih kuhinj nujna potreba. Vojne kuhinje bodo imele svoje odbore, voditelj bo moral skrbeti za potrebna živila. Uredba kuhinj bo različna, vsekakor bo pa posetnikom na prosto, ali obedujejo v kuhinji, ali žele postrežbo ali pa hočejo jemati jedi na dom. Izvedba teh kuhinj se prične takoj, ko se dožene, koliko živil pravzaprav imamo, in sicer najprej za večja mesta in industrijske kraje, kjer bo to potreba zahtevala.

Pomanjkanje mleka v Ljubljani. Prav leto dni je, ko je socialno-demokratski zastopnik v ljubljanskem občinskem svetu priporočal v aprovizacijskem odseku, da naj se organizira za Ljubljano dobava mleka, ker je bilo že takrat pomanjkanje mleka deloma zaradi izvoza deloma pa, ker se mleko porablja v velikih množinah za namene, ki niso nujni. Takrat so gospodje zavrnil predlog, češ, da ni potrebna taka organizacija. Osnovani so šele na podlagi ukaza odbor za aprovizacijo z mlekom. Najprej so hoteli dobavljati mleko kar na slepo srečo, potem so ga rekvirirali v dveh okrajih in končno v ljubljanski okolici. Uspeha pa le ni. Prav te dni poročajo listi, da še za tiste konsumente, ki so že dobili nakaznice, manjka 100 do 200 litrov na dan, čemur je seveda krivo vreme kakor pri laških ofenzivah. Končni uspehi je pa ta, da je v Ljubljani še

manj mleka nego ga je bilo prej. Zakaj? Zato, ker odgovorni funkcionarji nimajo namena izvesti precizno organizacijo konsumentov in producentov. Dokler bodo dobivale posamezne rodbine s par osebami po 10 litrov mleka na dan, dokler bodo stranke plačevale mleko s sladkorjem, kavo, petrolejem in drugimi stvarmi ter ga plačevale po 50 do 80 vinarjev in še več, ter se bodo mlekarice bale v Ljubljano voziti mleko, toliko časa ne bo bolje. Dosedajni koraki so bili napačni in prekesni. Aprovizacija se da ugodno rešiti le sporazumno s konsumenti in producenti. Kdor tega ne mara, ta nima resne volje.

**Avstrijski parlament** skličejo šele v par mesecih. Na prvi seji nameravajo podaljšati dobo mandatov do leta 1919.

**Minister Höfer o težkočah prehranjevanja v prihodnjih tednih.** V četrtek, dne 25. januarja se je v smislu poslušajočega vodstva zveze nemških mest zglasila pri prehranjevalnem ministru deputacija, obstoječa iz župana dr. Weiskirchnerja, poslancev Dinghoferja, Denka in Pacherja, višjega kuratorja Steinerja in župana Tamusina. Na dve in tričetrt ure trajajoči konferenci se je razpravljalo o posameznih zahtevah zveze mest. Ker bodo prihodnji tedni glede prehranjevanja najhujši, bo treba, kakor je dognalo zastopstvo mest na konferenci z ministrom, popolne vne-me občin, potrpežljivosti in priznanega reda prebivalstva, da bo mogoče prebiti prihodnje tedne. Kakor je razvidno iz konference s prehranjevalnim ministrom, je zasiguranje obstoječih zalog v polnem razvoju in nadaljno oskrbovanje prebivalstva z živili in potrebščinami je odvisno le od vremena in prevoznih možnosti.

**Potres** so imeli dne 29. januarja na Dolenjskem ob 11:29 uri dopoldne. Zlasti je bil močan pri Brežicah. Mnogo hiš je jako poškodovanih. Ubite so bile štiri osebe, mnogo pa ranjenih. Nepoškodovana ni ostala v Brežicah nobena hiša. Potresni sunek so čutili daleč na okolo.

**Šentjanški premogokop na Dolenjskem** je bil v ponedeljek na prisilni dražbi pri okrajnem sodišču v Radečah prodan in sicer Filipu Kuschu, tovarnarju usnja v Celovcu, ki je stavil največji ponudek 726.000 K. Premogokop je, kakor znano, lastnina šentjanške premogokopne družbe v Trstu, ki je pa od leta 1900. dalje tako gospodarila, da je nastalo dolgovi in bremen nad 2 milijona kron. V zadnjih dneh se je oglasilo nekaj vnanjih reflektantov in še na dan dražbe je trgovska zbornica na Dunaju brzojavila izvršilnemu sodišču, naj se dražba preloži, ker so tačas prometne razmere izredno neugodne. Dražba se je kljub temu izvršila.

**Ženske za mir.** Na Dunaju so zdaj v kratkem imeli dve ženski zborovanji za mir. Najprej je bil socialno - demokratični shod, potem pa je zborovalo meščansko ženstvo. Naravno je, da sta se obe zborovanji izrekli za mir, za pravičen mir brez aneksij. Meščansko zborovanje je tudi pozdravilo Wilsonov predlog za zagotovitev svetovnega miru.

**Novi sedež goriškega deželnega odbora na Dunaju.** Goriški deželni odbor se je preselil iz parlamentnega poslopja v Josefstadt, osmi okraj, Schlesingerplatz 2. Deželni urad za begunce posluje še nadalje v palači deželnega odbora nižjeavstrijskega, Herrngasse 1., št. 13.

**Sladkor in saharin.** Urad za prehrano namerava z različnimi odredbami še bolj omejiti porabo sladkorja. Prepovedal bo kavarnarjem dajati kavo in še bolj omejil porabo sladkorja za izdelovanje slaščic in likerjev. V kavarnah bo dovoljeno dajati namesto sladkorja saharin. To je izdelek, ki nima nikake redilne vrednosti, pač pa posladi kavo itd. še bolje kakor pravi sladkor. Doslej je bilo prodajanje saharina sploh prepovedano, a le za to, da bi tovarnarji iz sladkorja laglje delali velike dobičke. Tudi odslej ne bo saharin pristopen splošnemu konsumu. V Avstriji imamo le eno tovarno za izdelovanje saharina. Iz Nemčije so v našo državo uvažali saharin pred vojno v steklenicah, v katerih je bilo po kakih 300 drobcev, taka steklenica saharina je tedaj veljala 2 K 50 vin., zdaj pa velja 8 K 68 vin.

**Avstro - ogrska pogodba.** »Berliner Tagblatt« poroča, da je avstrijska vlada privolila v znižanje ogrske kvote (t. j. prispevka, ki ga ima plačevati Ogrska k skupnim stroškom monarhije). Kvota bo prva leta nove 20letne nagodbe znašala še 36:4% kakor v letih 1907 do 1917, pozneje pa le 34:4%. — Zvišala se bo baje carina za živino in žito, le za prešiče se zniža.

**Ogrska je preskrbljena.** Iz Budimpešte javljajo uradno, da je drugo rekviriranje živil končano in da je Ogrska vojnim razmeram primerno preskrbljena do nove žetve. Da je Ogrska dobro preskrbljena, to vedo že vrabci na strehah, da ima več kakor rabi, je tudi znano, a v našo državno polovico neče vsaj zdaj nič dati... morda se omehča, kadar bo za blago še več dobiti, kakor se ji zdaj ponuja.

**Zaplenjena živila.** Budimpeštanska policija je zopet zasačila za pol milijona skritih živil. Ta živila je skrill agent Emanuel Klopfer. Policija je konfiscirala 166 zabojev čokolade v vrednosti 160.000 K, 588 zabojev sveč v vrednosti 200.000 K, 285 kilogramov popra in še vse polno drugih stvari. Klopfer je pred vojno agentoval z vinom in s srečkami ter nabiral inserate, kateri poklici ne nesejo baš dosti, med vojno pa si je s kupčevanjem z živili pridobil že veliko premoženje.

**Priljubljena** je lepota, ki je za vsako ženo sredstvo, da si pridobi v družabnem življenju, v družini in v svetu veljavo. Lepota obraza, vratu in rok doseže vsaka žena z uporabo Fellerjeve »Elsa« pomade za obraz in varstvo kože. Ona odstrani pege, madeže, nečistoto, sojede, mozolčke, napravi kožo mehko, nežno in rožnato ter jo ravnata tisoče žen z velikim uspehom. Uporabljati pa ne smemo nobenih škodljivih sredstev, temveč naročajmo edino le pravo kožo varujočo »Elsa« pomado cene pred vojno 1 lonček stane K 2— kot priloge k zavoju 1 lonček K 5— poštine prosto. Ravnotako priljubljeno je Fellerjevo boraksovo milo (80 vin.) in Fellerjevo lilijno milo (K 1—) i Naroča se le pri E. V. Feller, Stubica, Elzatr. 334 (Hrvaško).

**Svetovni pregled.**

**Poostrena podmorska vojna.** Avstro-Ogrska in Nemčija sta izdali note na nevtralne države, v katerih napovedujeta ostrejšo blokado Anglije, Francije in Italije, in sicer od 1. februarja dalje. Noti pravita, da hočeta centralni državi pospešiti s tem konec vojne, ki traja že nad 36 mesecev.

**1430 nemških listov ustavljenih.** Iz Berlina poročajo, da od začetka vojne doslej je bilo ustavljenih 1430 nemških častavljenih je torej ena osmina.

**Wilsonova akcija za mir.** Velikanski utisk, ki ga je napravila Wilsonova spomenica na senat ni mogla zmanjšati kričava pisava vojnihojskaškega časopisja. Povsod so se jeli pojavljati prijatelji miru. Poročila, ki jih dobivamo o mirovnem gibanju so sicer le redka, ker sporazum zatira vsakršne mirovne akcije. Toda to, kar izvemo, nam jasno priča, da se je pričelo močno gibanje za mir tudi v ententnih deželah. Italijanski socialistični poslanci so imeli posvetovanje o propagandi za mir. V francoski zbornici zahteva 89 socialističnih in drugi poslanci takoj uvedbo pogajanj glede miru. Najmanj poročil prihaja iz Anglije, a tudi tam je gibanje za pospeševanje miru, le da angleška cenzura dopušča samo poročila, ki naglašajo primeren mir in navajajo pogoje. Eno lahko pravimo: da so socialistične stranke povsod na delu za mir, različna je le njih taktika, ki iz popolnoma naravnih razlogov v sedanjem metežu in splošnji zmešnjavi ni more biti enotna. To omenjamo zlasti zaradi tega, ker meščanski listi danindan prinašajo razna poročila, ki so popolnoma neverjetna ali pa pristransko prikrojena, kakor da bi se delavstvo ne zavedalo svoje važne naloge, ki ga čaka ob sklepanju miru. O teh stvareh bomo utegnili govoriti in pisati šele po vojni, in takrat se nam pokaže delovanje delavstva v popolnoma drugačni luči. To smo trdno prepričani.

**Narodno gospodarstvo Rumunske** se da težko izračunati, ker na Rumunskem ne poznajo ne osebne dohodnine, ne kakega davka na zapuščine. Statistk Angelescu ceni vrednost rumunskih zemljišč na 19 milijard in 100 milijonov frankov, mestna zemljišča na pol milijarde, mineralične zaklade na eno milijardo in 200 milijonov, kapital trgovcev ter industrijalcev na pet milijard in posest zlatega denarja na 300 milijonov. Skupno narodno premoženje bi torej po tej statistiki znašalo 28 milijard in 200 milijonov frankov, dočim je državnih dolgov dve milijardi in 200 milijonov. Čistega narodnega premoženja bi torej bilo po tem računu 26 milijard, dočim je ru-

munski trgovski minister Xenopol svoj čas izračunal, da znaša rumunsko narodno premoženje le 23 milijard. Kako je to premoženje med rumunsko prebivalstvo razdeljeno, se pozna iz sledečih števil: 2248 oseb ima na leto dohodka 102 milijona frankov, 1,240.000 je pa oseb, katerih letni dohodek ne znaša več kakor 600 frankov na leto.

**Izguba sovražnih ladij.** »Dayly Mail« poročajo, da so v mesecu decembru Nemci potopili 162 ladij s 419.000 tonami vsebine. Od početka vojne je bilo potopljenih 1245 ladij z 2,947.475 tonami teže.

**Japonska kriza.** Glasom poročila iz Tokija je izrekla japonska zbornica z 230 glasovi vladi nezaupnico. Stranka Rokuminta računa, da bo imela pri novih volitvah večino.

**Povzročevalec zlatenice.** »Times« poroča: Tekom vojne se je v francoskih četah večkrat pojavila zlatenica kot epidemija. Ravno tako tudi med japonskim vojaštvom v Tokiju. Japonski zdravniki so začeli bolezen natančno preiskovati in odkrili nov mikrob, ki je po obliki podoben vzbujevalcu sifil. bolezni, po bistvu pa je različen od njega. Novi mikrob imenujejo spirochaeta icterohaemorrhagiae. Preiskave, ki so jih nato izvedli tudi na Francoskem, so podale enak uspeh. Morski preiščiki, katerim so vbrizgali kri obolenih vojakov, so v nekaj dneh dobili zlatenico. Sedaj iščejo zdravilni serum proti zlatenici. Poizkusi s salvarzanom so imeli popolnoma negativen uspeh.

**Kašelj nastane vsled prehlajenja sluznic v grlu.** Mrzle sluznice so pa v zraku nahajajočim se bolezenskim kalém zelo dostopne in tako se pojavi kašelj, časih pa še težje obolenje. Če se pa potrudimo in prehlajeno grlo skušamo hitro zopet ogrevati, potem nam je mogoče odpraviti to zlo. Kot izborna sredstvo priporočamo v to svrhu Fellerjev antiseptični, rastlinski esenčni fluid z znakom »Elsa-fluid«. Z večkratnim izplakovanjem žrela in grla, poživimo krvni obtok v sluznicah, kar grlo zopet ogreje. Z antiseptičnim učinkom Elsa-fluida, se uničujejo obenem tudi bolezenske kali. Po bolečinah v vratu dobro dene zunanje vdrgnenje z Elsa-fluidom. Cene pred vojno. 12 steklenic tega preizkušenega domačega sredstva stane franko kamorkoli le 6 K; edino pristne pri lekarnarju E. V. Fellerju, Stubica, Elsa trg 334, Hrvatsko. Tudi Fellerjeve voljno odvajalne rabarbarske kroglice z znakom Elsa - kroglice 6 škatlic franko 4 K 40 vin., lahko obenem naročite. Kroglice učinkujejo sigurno in hitro. Mnogo odjemalcev si je v kratkem pridobilo sredstvo zoper kurja očesa. To je Fellerjev turistovski obliž v kartonih a 1 K in 2 K.

## Vestnik organizacij.

Vojne podpore izplačane svojcem Unijskih članov od 1. do 31. avgusta 1916.

(Nadaljevanje.)

Skupina:	Ime člana:	K
Aue	Schöttwien, Krumpholz Ivan	60
Auschine,	Hiecke Rudolf	70
Idrija,	Tratnik Ivan	30
Graupen,	Edelmann Vaclav	70
Triebnitz,	Popelka Franc	30
Granesau,	Ertl Anton	70
Doglasgrün,	Höhler Jožef	60
Doglasgrün,	Lorenz Vaclav	60
Malhostitz,	Zechel Franc	50
Gloggnitz,	Prenuer Jozef	50
Nem. Kralupp,	Chaloupka Jozef	60
Köflach,	Scherr Evtalij	50
Stelzengrün,	Bauernfeind Jozef	30
Janessen,	Pilwovsek Ivan	70
Lazy,	Kubaneč Karl	70
Szyb Austria,	Moškor Franc	50
Hrastnik,	Skaza Franc	50
Hrastnik,	Sorčan Edvin	50
Hrastnik,	Štokan Ivan	60
Črna,	Mori Ivan	30
Raudnig,	Srpek Anton	60
Szyb Austria,	Waszenda Franc	50
Mor. Ostrava,	Urbaniec Andraž	30

skupaj 1210

že izkazanih 8155

skupaj 9365

(Dalje prihodnjič.)

Za tiskovni sklad »Delavca« je daroval sodrug M. Čobal 10 K, ker je zgubil stavo. Hvala! **Uprava.**

Izdajatelj Ivan Mlinar.  
Odgovorni urednik Viktor Zore.  
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

## VABILO

na

# občni zbor

Stavbene in gostilniške zadruga

„Delavski Dom“ v Trbovljah

registrirana zadruga z omejeno zavezo

ki se vrši

v nedeljo dne 18. februarja 1917 ob 4. uri pop. v prostorih „Delavskega doma“.

### DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Slepanje o brebitku.
5. Volitev enega člana v načelstvo, tri člane v nadzorstvo in enega namestnika.
6. Preosnova § 17. pravil.
7. Predlogi in nasveti.

Načelstvo.

# Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Franciščanska ulica št. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

## Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija

## Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje  
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne  
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanov
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/21—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Minár	1/21.—1/28.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

## Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev  
in stroje za pletenje  
(Strickmaschinen)  
za rodbino in obrt.  
Pisalni stroji Adler.



**Vozna kolesa.**  
Ceniki se dobe za-  
stoj in franko.

# Podplati

se ohranijo, če se na nove ali malo ponošene čevlje pritrdijo nabitki iz usnja.

Za en par z žeblički cena

za otroke	za dame in dečke	za gospode
26—35	36—42	40—46
K 1-20	K 1-50	K 1-80

Dobe se v zalogi čevljev „PEKO“  
Peter Kozina & Ko., Ljubljana,  
Breg, nasproti Sv. Jakoba mostu.

